

Handläggare
Oltner Jenny

Datum
2013-03-05

Diarienummer
KSN-2012-1249

Kommunstyrelsen

Mälarens vattenvårdsförbund: ”Mälaren - en sjö för miljoner” erbjudande om att delta i projekt och seminarier

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att Uppsala kommun tills vidare avstår från medfinansiering och bevakar utvecklingen i enlighet med föredragningen.

Ärendet

Kommunerna i Mälarens avrinningsområde fick i mars 2012 en inbjudan att delta i projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner”. I svaren från kommunerna efterlyste flera en konkretisering av projektet innan ställning kunde tas till deltagande. Samtidigt avslogs en ansökan om finansiering för projektet från Havs- och Vattenmyndigheten. Sammantaget ledde detta till att beskrivningen av projektet uppdaterades och i viss mån konkretiserades. Ett nytt erbjudande om deltagande och medfinansiering skickades därefter ut till kommunerna med önskan om svar senast den 22 mars 2013. **Bilaga.**

Syftet med projektet är att underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete för att säkra vattenresurserna i Mälaren. Målet är att skapa en plattform och ett nätverk för ökat erfarenhetsutbyte mellan kommunerna samt att öka åtgärdstakten genom att kommunerna får hjälp att prioritera vilka åtgärder som är viktigast och stöd i att söka medfinansiering för åtgärder.

Projektet innebär att ett sekretariat bildas hos Mälarens vattenvårdsförbund under 2013 och 2014. Sekretariatets uppgift är att stödja och samordna kommunerna i åtgärdsarbetet.

Förbundet erbjuder genom samordningen kommunerna:

- 1) En stödjande roll i åtgärdsprojekt genom att hjälpa kommunen att prioritera åtgärder, ta fram projektplaner och att söka finansiering för åtgärder i kommunen som gynnar Mälaren.
- 2) Ett kontaktnät och en plattform för åtgärdsarbete för Mälaren.
- 3) Upprättande av en åtgärdsbank för Mälaren, dvs goda exempel på kostnadseffektiva åtgärder som kommunerna kan använda sig av vid planering av åtgärder.

Projektet ska finansieras av de kommuner som väljer att delta i projektet. Kostnaden är en krona per invånare och år. För Uppsalas del innebär det en kostnad på 190 091 kr per år. För hela projektperioden på två år blir kostnaden 380 182 kr.

Om alla 46 tillfrågade kommuner tackar ja till att delta blir projektets budget 1 930 000 kr per år (3 860 000 totalt). Mälarens vattenvårdsförbund bedömer att en finansiering om minst 500 000 kr per år behövs för att projektet ska kunna genomföras. Detta skulle motsvara en anställd årsarbetskraft på sekretariatet.

Föredragning

Mälaren är en viktig resurs som bidrar till dricksvatten, rekreation, naturvärden mm för flera miljoner människor. År 2009 beräknade en grupp forskare Mälarens värde till ca 40 miljarder kronor. Att Uppsala deltar i gemensamma initiativ för att skydda och värna Mälarens vatten är således en viktig och angelägen uppgift.

Projektet ”Mälaren – en sjö för miljoner”, har tagit ett bra initiativ för att stärka samverkan kring Mälaren. Men trots att projektbeskrivningen har uppdaterats och i viss mån konkretiserats är det svårt att bedöma vad som konkret kommer att genomföras i projektet och vad resultaten skulle kunna bli.

För Uppsalas del är det av stor betydelse att projektet verkligen leder till konkreta åtgärder och resultat inom ramen för vattenförvaltningen. Exempel kan vara att projektsekretariatet tillsammans med kommunerna fokuserar på särskilda åtgärder som genomförs i samverkan och på så sätt tydligt och direkt förstärker vattenkvaliteten i Mälaren. Det kan t ex vara tillsyn på enskilda avlopp som genomförs under en gemensam tidsperiod kombinerat med krav på efterföljande åtgärder. Genom att kommunerna deltar i ett större sammanhang blir motiven att genomföra konkreta åtgärder samt den sammantagna nyttan av åtgärderna större.

”Mälaren – en sjö för miljoner”, har potentialen att bidra positivt till den gemensamma och värdefulla resurs Mälaren utgör. Om samarbetet blir konkret och åtgärdsinriktat vill och bör Uppsala kommun delta och medfinansiera projektet.

Med den aktuella projektbeskrivningen, samt genom kontakter tagna med Mälärvårdsförbundets kansli, är det emellertid svårt att avgöra om projektet kommer att utformas på ett sådant sätt som Uppsala kommun bedömer vara mest ändamålsenligt. Det är inte helt klarlagt om det är möjligt att avvakta medfinansiering och i ett senare skede kliva på projektet. Men för att kommunen ska vara beredd att medfinansiera projektet med totalt 380 182 kr under två år, bedömer kommunledningskontoret att projektet måste konkretiseras och utvecklas ytterligare.

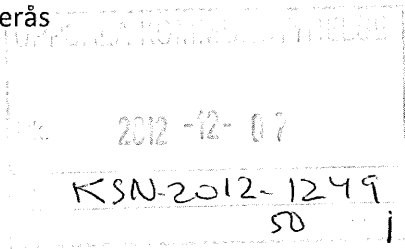
Kontoret anser därför att Uppsala kommun tillsvidare bör bevaka och lämna synpunkter i arbetet med att konkretisera och utveckla en projektplan. Därefter kan ett nytt ställningstagande till medfinansiering göras.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Kommunledningskontoret

Kenneth Holmstedt

Kommuner inom Mälarens avrinningsområde

"Mälaren - en sjö för miljoner" erbjudande om att delta i projekt och seminarier

Mälarens vattenvårdsförbund vill genom projektet "Mälaren – en sjö för miljoner" erbjuda stöd till alla kommuner i avrinningsområdet i arbetet med att säkra vattenresurserna och förbättra vattenkvaliteten i Mälaren. 2015/2021 ska god ekologisk status/potential och god kemisk status vara uppnådd i Mälarens olika delar enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Idag har bara tre av nio av Mälarens delar nått målet.

Syftet med projektet är att det ska underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete för att säkra vattenresurserna i Mälaren. Målet med projektet är att skapa en plattform och ett nätverk för kommunerna samt att öka åtgärdstakten jämfört med dagens.

Mälaren – en sjö för miljoner innebär att ett sekretariat bildas hos Mälarens vattenvårdsförbund under 2013 och 2014. Förbundet erbjuder genom samordningen kommunerna:

1. Att stödja kommunerna i att prioritera och starta åtgärdsprojekt genom att hjälpa till att ta fram projektplaner och att söka medfinansiering för åtgärder.
2. Att upprätta ett kontaktnät och en plattform för åtgärdsarbetet för Mälaren, där kommunerna kan samverka, utbyta goda exempel och genomföra utbildningar.
3. Att upprätta en "åtgärdsbank" för Mälaren och att bättre knyta an till den samverkan (via vattenorganisationer) som finns i Mälarens tillrinnande åar.

Kommunerna bidrar med **en krona per invånare** i avrinningsområdet under 2013 och 2014. Genom samarbete med Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt kommer förbundet också att möjliggöra en närmare kontakt och samverkan om resurser som kan användas till gemensamma insatser, t ex seminarier och utbildningar.

Senast 22 mars 2013 behöver förbundet veta hur ni ställer er till medfinansiering i projektet.

Inbjudan till projektet skickas till knappt 50 kommuner i Mälarens avrinningsområde. I våras gick en första förfrågan ut om projektet, innehållet har nu utvecklats och konkretiserats. De kommuner som svarat på förfrågan har varit positiva till intentionen i projektet och några har redan beslutat om att delta och delfinansiera projektet. För mera information om projektet, se beskrivningen (bilaga).

Projektet kommer att utgöra ett viktigt led i att uppnå målsättningen med EU:s ramdirektiv för vatten och det kommer att genomföras med stöd av Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt.

För att belysa kommunernas roll i åtgärdsarbetet inbjuder Mälarens vattenvårdsförbund i samarbete med Vattenmyndigheten till en seminariereserie 2013!

Samtliga kommuner i Mälarens avrinningsområde är välkomna på seminarierna som kommer att genomföras med början redan i januari 2013. De två första tillfällena kommer att handla om "Övergripande kommunal vattenplanering". Separat inbjudan kommer inom kort!

Staffan Jansson
Ordförande Mälarens
vattenvårdsförbund

Ingemar Skogö
Landshövding Västmanland samt
ordförande i vattendelegationen
Norra Österjöns vattendistrikt

Mats Wallin
Vattenvårdsdirektör
Vattenmyndigheten i Norra
Östersjöns vattendistrikt

För mer information och frågor kontakta:
Susanna Vesterberg, sekreterare i Mälarens vattenvårdsförbund
Telefon: 021-19 51 68
Mobil: 0705-80 51 68
E-post: susanna.vesterberg@lansstyrelsen.se

Projektbeskrivning ”Mälaren - en sjö för miljoner”

Sammanfattning

Syftet med projektet är att det ska underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete för att säkra vattenresurserna i Mälaren.

Målet med projektet är att skapa en plattform och ett nätverk för ökat erfarenhetsutbyte mellan kommunerna samt att öka åtgärdstakten jämfört med dagens genom att kommunerna får hjälp med att prioritera vilka åtgärder som är viktigast och stöd i att söka medfinansiering för åtgärder.

Projektet innebär att ett sekretariat bildas hos Mälarens vattenvårdsförbund under 2013 och 2014, vars uppgift är att stödja och samordna kommunerna i åtgärdsarbetet. **Förbundet erbjuder genom samordningen kommunerna:**

- a. Att ha en **stödjande roll i åtgärdsprojekt** genom att förbundet hjälper kommunen att, utifrån sina behov, prioritera åtgärder och ta fram projektplaner och att söka finansiering för åtgärder i kommunen som gynnar Mälaren. För kommuner som inte ligger i direkt anslutning till Mälaren, innebär detta sannolikt att även de lokala vattnen får en bättre vattenkvalitet och att man därmed kommer en bit närmare målsättningen med ramdirektivet för vatten på lokal skala. Exempel på åtgärder som kan göras är förbättringar i avloppsreningsverk, inventering och åtgärdande av enskilda avlopp, tillsynskampanjer, ta fram vatten- och/eller VA-planer, anlägga våtmarker och fosforfällor på kommunägd mark samt att genomföra informationskampanjer. De flesta åtgärderna kommer sannolikt att ha koppling till miljöproblemen övergödning och miljögifter och ska gynna vattenkvaliteten i Mälaren. I kommuner i direkt anslutning till Mälaren kan projekt som rör fysisk planering och skydd av dricksvatten också vara prioriterat.
- b. Ett **kontaktnät och en plattform** för åtgärdsarbetet för Mälaren. Kontaktnätet kan delvis upprättas i samband med seminarieserien som alla kommuner bjuds in till under 2013. Kontaktnätet bör genom förbundets samordning ha ett löpande utbyte av erfarenheter genom en gemensam projektplats (hemsida eller liknande). Kontaktnätet kan också vid behov ha återkommande träffar, seminarier och utbildningsinsatser. Man kommer sannolikt att behöva samordna mindre grupper i området i undergrupper, eftersom behoven ser olika ut i olika kommuner och olika delar av Mälaren och dess avrinningsområde.
- c. Upprättande av en **”åtgärdsbank” för Mälaren**. Utifrån de problem och risker som finns i Mälaren kan en åtgärdslista upprättas som kommunerna delvis kan utgå ifrån vid planering av åtgärder. Samordningen innebär att goda exempel kan samlas in och lyftas fram och ett nära samarbete och dialog med Vattenmyndigheten och länsstyrelserna förutsätts för att hitta kostnadseffektiva åtgärder på rätt ställen.

Bakgrund

Kommunerna i Mälarens avrinningsområde erbjöds i mars i år att gå med i projektet "Mälaren – en sjö för miljoner". Runt 20 kommuner svarade på erbjudandet och de allra flesta var positiva till inriktningen i projektet, men ville ha en konkretisering av vad det innebär innan man tar ställning till att bidra till finansieringen. Tre kommuner har redan beslutat om att delta och delfinansiera projektet 2013 och 2014. En ansökan om medfinansiering från Havs- och vattenmyndigheten gjordes i november 2011. Under våren kom besked från Havs- och vattenmyndigheten om att någon finansiering för projektet inte skulle beviljas och därmed ändrades förutsättningarna för projektet. Beskrivningen av projektet har därför uppdaterats och i viss mån konkretiserats till föreliggande version och erbjudandet om deltagande riktas nu igen till kommunerna.

Utmaningarna för Mälarens vattenkvalitet blir allt större. Vi behöver hitta gemensamma, framkomliga vägar för att komma till rätta med de miljöproblem som idag finns och hotar Mälaren. Påverkanstrycket på sjön är stort idag och ökar kontinuerligt genom den stora inflyttningen i Mälardalen. Övergödning, fysisk påverkan, miljögifter och förekomst av främmande arter är miljö-problem som vi som kommuner, myndigheter och organisationer har ett gemensamt ansvar att åtgärda. Kommunerna har genom Vattenmyndighetens åtgärdsprogram fått ett stort ansvar i detta arbete. 2015/2021 ska god ekologisk status/potential och god kemisk status vara uppnådd i Mälarens olika bassänger enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Idag har bara tre av nio av Mälarens bassänger nått målet.

Det finns 62 kommuner som helt eller delvis ligger inom Mälarens avrinningsområde (se figur), dvs det område som har tillrinning till sjön. Även kommuner som ligger långt ifrån Mälaren har utsläpp som så småningom når Mälaren och slutligen även Östersjön. Därför måste samordning ske inom hela avrinningsområdet för att komma tillrätta med problemen i Mälaren och utanför liggande kustområde.

Några kommuner påpekade i sina svar till vattenvårdsförbundet att samarbete med andra kommuner redan pågår. Det är mycket positivt att så är fallet och vi tror också att det finns pågående samarbete i många kommuner som går att lyfta fram som goda exempel. I projektet Mälaren – en sjö för miljoner är Mälarens olika bassänger i fokus och vi kommer att utgå ifrån de behov som finns där, men förbundet vill gärna hitta bra former för samarbete med vattenorganisationerna i de tillrinnande åarna. I Mälarens närområde saknas dock i stor utsträckning samordning av åtgärdsarbetet och så är fallet också i flera av de tillrinnande åarna.

Syfte med projektet

Syftet med projektet är att det ska underlätta och påskynda kommunernas åtgärdsarbete för att säkra vattenresurserna i Mälaren.

Mål med projektet

Målet med projektet är att skapa en plattform och ett nätverk för ökat erfarenhetsutbyte mellan kommunerna samt att öka åtgärdstakten jämfört med dagens genom att kommunerna får hjälp med att prioritera vilka åtgärder som är viktigast och stöd i att söka medfinansiering för åtgärder.

Metod

Projektet innebär att ett sekretariat bildas hos Mälarens vattenvårdsförbund under 2013 och 2014, vars uppgift är att stödja och samordna kommunerna i åtgärdsarbetet. Förbundet erbjuder genom samordningen kommunerna:

- d. Att ha **en stödjande roll i åtgärdsprojekt** genom att förbundet hjälper kommunen att, utifrån sina behov, prioritera åtgärder och ta fram projektplaner och att söka finansiering för åtgärder i kommunen som gynnar Mälaren. För kommuner som inte ligger i direkt anslutning till Mälaren, innebär detta sannolikt att även de lokala vattnen får en bättre vattenkvalitet och att man därmed kommer en bit närmare målsättningen med ramdirektivet för vatten på lokal skala. Exempel på åtgärder som kan göras är förbättringar i avloppsreningsverk, inventering och åtgärdande av enskilda avlopp, tillsynskampanjer, ta fram vatten- och/eller VA-planer, anlägga våtmarker och fosforfallor på kommunägd mark samt att genomföra informationskampanjer. De flesta åtgärderna kommer sannolikt att ha koppling till miljöproblemen övergödning och miljögifter och ska gynna vattenkvaliteten i Mälaren. I kommuner i anslutning till Mälaren kan projekt som rör fysisk planering och skydd av dricksvatten också vara prioriterat.
- e. Ett **kontaktnät och en plattform** för åtgärdsarbetet för Mälaren. Kontaktnätet kan delvis upprättas i samband med seminarier serien som alla kommuner bjuds in till under 2013. Kontaktnätet bör genom förbundets samordning ha ett löpande utbyte av erfarenheter genom en gemensam projektplats (hemsida eller liknande). Kontaktnätet kan också vid behov ha återkommande träffar, seminarier och utbildningsinsatser. Man kommer sannolikt att behöva samordna mindre grupper i området i undergrupper, eftersom behoven ser olika ut i olika kommuner och olika delar av Mälaren och dess avrinningsområde.
- f. Upprättande av en **"åtgärdsbank" för Mälaren**. Utifrån de problem och risker som finns i Mälaren kan en åtgärdslista upprättas som kommunerna delvis kan utgå ifrån vid planering av åtgärder. Samordningen innebär att goda exempel kan samlas in och lyftas fram och ett nära samarbete och dialog med Vattenmyndigheten och länsstyrelserna förutsätts för att hitta kostnadseffektiva åtgärder på rätt ställen.

Ambitionsnivån och innehållet i projektet avgörs av hur många som ingår i och finansierar projektet. Om alla kommuner går med i projektet skulle ca 3,5 årsarbetskrafter kunna läggas på samarbetet, något som skulle gynna alla kommuner inom området, inte minst de mindre kommunerna där resurserna för att arbeta med frågorna kan vara begränsade.

Tidsplan

Mars 2013	Besked från kommunerna om finansiering av projektet
April 2013	Mälarens vattenvårdsförbunds stämma, beslut om att gå vidare med projektet
Juni 2013	annonsering av tjänster och rekrytering inleds
Augusti 2013	en eller flera samordnare börjar arbeta med projektets insatser
Juli 2015	Projektet avslutas (eller förlängs/permanentas)

Aktiviteterna i projektet kommer att fortgå fram till halvårsskiftet 2015.

Budget/resurser

Den samordnande rollen kräver kommunernas finansiering med en krona per invånare och år enligt följande fördelning som bygger på antalet invånare inom Mälarens avrinningsområde (enligt 2009 års befolkningsstatistik). I dagsläget har tre kommuner (Sundbyberg, Kungsör och Östhammar) angett att de är villiga att finansiera projektet 2013-2014, men ytterligare kommuner är positiva till projektet. Många kommuner har önskat en konkretisering av projektet innan beslut kan tas om finansiering.

Kommuner	Kostnad per kommun och år baserad på antal invånare (2009) i Mälarens tillrinningsområde
Kungsör	9242 ¹
Köping	26414
Hallstahammar	16803
Västerås	140705
Enköping	41762
Håbo	22141
Uppsala	212626
Knivsta	16755
Sigtuna	45673
Upplands-Väsby	43543
Upplands-Bro	28530
Järfälla	69181
Stockholm	460051

¹ Kungsörs kommun har anslutit sig till projektet och kommer att finansiera 2013 -2014

Sundbyberg	13853 ²
Solna stad	34833
Huddinge	18758
Ekerö	29988
Botkyrka	77348
Salem	16803
Södertälje	31865
Strängnäs	34420
Eskilstuna	101906
Arboga	14141
Fagersta	12573
Hallsberg	13681
Heby	6729
Katrineholm	1489
Kumla	22607
Laxå	4410
Lekeberg	9002
Lindesberg	25046
Ljusnarsberg	5305
Ludvika	26797
Nora	11182
Norberg	6093
Nykvarn	8239
Sala	22032
Skinnskatteberg	4762
Smedjebacken	11801
Sollentuna	21370
Surahammar	10135
Tierp	4615
Täby	18174
Vallentuna	26666
Örebro	143812
Östhammar	3894 ³
Summa	Ca 1 930 000

² Sundbybergs kommun har anslutit sig till projektet och kommer att finansiera 2013 -2014

³ Östhammars kommun har anslutit sig till projektet och kommer att finansiera 2013 -2014

2013

Intäkter	1 930 000	Kommunernas finansiering
Summa:	1 930 000	
Kostnader	1 830 000	Kostnad för samordnare samt omkostnader
	100 000	Övriga kostnader (resor, möten mm)
Summa:	1 930 000	

2014

Intäkter	1 930 000	Kommunernas finansiering
Summa:	1 930 000	
Kostnader	1 830 000	Kostnad för samordnare samt omkostnader
	100 000	Övriga kostnader (resor, möten mm)
Summa:	1 930 000	

Förbundet bedömer att en finansiering om ca 500 000 kr per år under 2013 och 2014 behövs för att projektet ska kunna genomföras.

Om projektet faller väl ut och fortsatt intresse finns, kan vattenvårdsförbundets roll förlängas eller permanentas. Förbundets verksamhet under de två första åren är att se som en testperiod.

Organisation

Projektledare

Projektledare kommer en samordnare hos vattenvårdsförbundet att vara.

Styrgrupp

Styrgrupp för projektet är ett urval av representanter från Mälarens vattenvårdsförbunds styrelse (bl a ordförande och vice ordförande).

Referensgrupp

Referensgrupp för projektet är fyra representanter från Mälarens vattenvårdsförbunds medlemskrets (kommuner och Lrf).

Samarbetspartners

Eftersom Mälarens vattenvårdsförbund är utförare av projektet kommer dess medlemmar att vara samarbetspartners i projektet. De är:

Kommunerna Kungsör, Köping, Hallstahammar, Västerås, Enköping, Håbo, Uppsala, Knivsta, Sigtuna, Upplands-Väsby, Upplands-Bro, Järfälla, Stockholm, Sundbyberg, Solna, Huddinge, Ekerö, Botkyrka, Salem, Södertälje, Strängnäs, Eskilstuna, länsstyrelserna i Stockholms län, Uppsala län, Södermanlands län och Västmanlands län, landstingen i Stockholms län, Uppsala län och Västmanlands län, Yara AB, Köping, Pfizer Health AB, Strängnäs och Ragn-Sells Avfallsbehandling AB och Svensk Oljeåtervinning AB, Stockholm Vatten AB, Norrvatten, Arbogaåns vattenförbund, Hedströmmens vattenförbund, Kolbäcksåns vattenförbund, Fyrisåns vattenförbund, Hjälmarens vattenvårdsförbund, Yrkesfiskarna, Sjöfartsverket, LRF sektorsföreträdare samt Länsförbunden av SNF i Södermanland och Västmanland.

Projektet kommer också att förutsätta ett nära samarbete med Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt.

Sändlista

Botkyrka kommun	Arboga kommun
Ekerö kommun	Fagersta kommun
Enköpings kommun	Hallsbergs kommun
Eskilstuna kommun	Heby kommun
Hallstahammars kommun	Katrineholms kommun
Huddinge kommun	Kumla kommun
Håbo kommun	Laxå kommun
Järfälla kommun	Lekebergs kommun
Knivsta kommun	Lindesbergs kommun
Kungsörs kommun	Ljusnarsbergs kommun
Köpings kommun	Ludvika kommun
Salems kommun	Nora kommun
Sigtuna kommun	Norbergs kommun
Solna stad	Nykvarns kommun
Stockholms stad	Sala kommun
Strängnäs kommun	Skinnskattebergs kommun
Sundbybergs stad	Smedjebackens kommun
Södertälje kommun	Sollentuna kommun
Upplands Bro kommun	Surahammars kommun
Upplands Väsby kommun	Tierps kommun
Uppsala kommun	Täby kommun
Västerås stad	Vallentuna kommun
	Örebro kommun
	Östhammars kommun

Utskicket har sänts till kommunstyrelser samt miljöförvaltning eller motsvarande i respektive kommun.

Dessutom sänds denna förfrågan via e-post till kontaktpersoner och styrelsemedlemmar i Mälarens vattenvårdsförbund